

wił swe badania nad odpornością naturalną i nabytą u Owadów, prowadzące do bardzo ciekawego stwierdzenia wpływu systemu nerwowego na immunizację, istnienia u gąsienic motyli centrum immunizacji, położonego w 3. zwoju tułowiowym, i do poznania mechanizmu walki z czynnikami chorobotwórczymi, Pictet omawiał na podstawie swych badań, przeprowadzonych w parku narodowym szwajcarskim, kwestję hybrydycznych populacji Motyli w pasach kontaktu pomiędzy rasami genetycznymi.

Odczyty na sekcjach miały bardzo nierówny poziom, obok referatów istotnie interesujących nie brakowało i odczytów mniej niż miernych.

Obrady Kongresu przerwały dwie wycieczki urządzone przez Towarzystwo entomologiczne francuskie dla uczestników. Jedna całonocowa do znanego starego lasu w Fontainebleau, druga popołudniowa do zamku w Wersalu i doliny Chevreuse'y.

Na ostatniem ogólnem zebraniu 23 VII dokonano wyboru miejsca następnego kongresu, który ma się odbyć za trzy lata. Zgłoszono trzy propozycje: Berlin, Kairo i Madryt. Dość znaczną większością głosów uchwalono to ostatnie miasto, a potem przez aklamację wybrano przewodniczącym przyszłego kongresu Bolívara y Píeltain sen. z Madrytu. Obrady zamknął przewodniczący P. Marchal dłuższem przemówieniem, w którym z niezwykle szeroką znajomością przedmiotu zobrazował ostatnie zdobycze dokonane na materiale entomologicznym we wszystkich działach biologii ogólnej.

Po zjeździe odbyła się kilkudniowa wycieczka w Pireneje, zorganizowana przez Towarzystwo entomologiczne francuskie; wzięło w niej udział jednakże tylko niewiele osób.

W kongresie uczestniczyło około 400 osób. Poza francuzami najliczniejsze delegacje wysłały Anglja i Stany Zjednoczone, również Szwajcarja i Włochy były licznie reprezentowane; słabiej liczebnie natomiast, zwłaszcza w stosunku do wielkiej liczby swych entomologów, przedstawiała się delegacja niemiecka. Polska była reprezentowana bardzo słabo, bo zaledwie przez dwóch uczestników, inż. Ś. Nowickiego z Torunia i sprawozdawcy. Referatów polskich nie wygłoszono żadnych.

Referaty (Bibliographie.)

- S. Maziariski.** O tkance mięsnej owadów. IV. Elementy kurczliwe warstw mięsnych jelita środkowego chrząszczy (Coleoptera). — Sur le tissu musculaire des Insectes. IV. Les éléments contractiles dans les couches musculaires de l'intestin moyen des Coléoptères. Pl. 33—34. Bull. Intern. de l'Acad. Pol. Sc. et Lettres. Cl. Sc. Math. et Nat. Sér. B. Sc. Nat. (II). Kraków. 1931.

Autor przeprowadził drobiazgowo badania nad przedstawicielami 9 rodzin (*Carabidae*, *Hydrophilidae*, *Dytiscidae*, *Cantharidae*, *Elateridae*, *Coccinellidae*, *Tenebrionidae*, *Chrysomelidae*, *Scarabaeidae*). Na ich podstawie wyróżnił w omawianym organie 3 warstwy mięśniowe: podnabłonkową, którą nazywa *muscularis mucosae*; elementy jej tworzą sieć skomplikowaną (*mysosyndesmium*); dwie zewnętrzne warstwy stanowią *muscularis externa*; składają się głównie z włókien, o przebiegu okrężnym i podłużnym. Włókna te mają różnorodną budowę i różnią się w kilku szczegółach od mięśni odnóży. Charakterystyczne dla jelita środkowego Chrząszczy wypukliny gruczołowe (*coeca*) pokryte są również warstewkami kurczliwych elementów, które są w ścisłym związku topograficznym z trzema warstwami ściany tegoż jelita. Przystosowanie tych mięśni poprzecznie prążkowanych do funkcji, spełnianych gdzieindziej przez mięśnie gładkie, tłumaczy autor specjalną budową opisanych elementów oraz strukturą skomplikowanych, licznych sieci, jakie one tworzą. K.

St. Wajda. Badania cytologiczne nad wydzielaniem w gruczołach przednich larw chróścików (*Trichoptera*). — Cytologische Untersuchungen über die Spinnstoffsekretion der Trichopterenlarven. Pl. 27. Ibidem.

Na larwach *Anabolia* i *Limnophilus* sp. wykazuje autor, że w tworzeniu wydzieliny gruczołów przednich bierze udział substancja nukleolarna u Chróścików podobnie jak u Motyli; odbywa się to w czworaki sposób, co autor ilustruje odpowiednimi reprodukcjami preparatów. Powstawania ziarnek wydzieliny wprost w płaszczyźnie autor nie stwierdził. K.

J. Zaćwilichowski. Unerwienie i narządy zmysłowe pokładelka pilarza *Allantus arcuatus* Forst. — Über die Innervierung und die Sinnesorgane des Legebohrers von *Allantus arcuatus* Forst. Pl. 9. Ibidem. 1932.

W pokładelku opisuje autor nast. narządy zmysłowe: włoski dotykowe (w płycce podstawowej 8-go i 9-go segmentu, w *valvach* oraz w gonapofizach 8-go segm.), narządy kopułkowe (w płycce podstaw. 8-go i 9-go segm., *valvach* oraz gonapofizach 9-go segm.), kanaliki zamknięte błoną (w gonapofizach 8-go i 9-go segm.), wreszcie parzyste kanaliki (w gonapof. 8-go segm.); te ostatnie uważa autor za organy percepcji chemicznej o charakterze smakowym, poprzednie o charakterze węchowym; opisane też komórki zmysłowe poszczególnych narządów i przebieg nerwów czuciowych, począwszy od ostatniego zwoju odwłokowego. K.

J. Zaćwilichowski. O unerwieniu i narządach zmysłowych skrzydeł owadów. Cz. III. — Über die Innervierung und die Sinnesorgane der Flügel der Insekten. III. Teil. Pl. 2. Ibidem.

Trzecia ta praca obejmuje dalsze studia nad unerwieniem i narządami zmysłowymi skrzydeł owadów, tym razem u przedstawicieli złotooków (*Chrysopa*). Różne gatunki tego rodzaju, których użyto do badań, nie wykazują wybitnych różnic, wobec czego autor ograniczył się do opisu sto-

sunków morfologiczno-histologicznych u jednego z nich, a mianowicie *Chr. vulgaris*. Przedstawiono kolejnie rozmieszczenie włosków, kopulek i szczecinek zmysłowych na skrzydle przednim, a następnie przebieg nerwów wzdlużnych, ich odgałęzienia i zakończenia, oraz położenie i budowę 5-ciu narządów chordotonalnych. Uzyskane przez autora wyniki pozwalają na skorygowanie niektórych dawniejszych autorów (np. Erhardt). Skrzydła tylne, w porównaniu z przednimi, wykazują nieznaczne tylko różnice, zaznaczające się głównie w okolicy nasadowej i w związku z rozmieszczeniem żyłek.

R. W.

Z. Kawecki. Spostrzeżenia nad zachowaniem się i zmysłową orientacją u larw złotooków. — Beobachtungen über das Verhalten und die Sinnesorientierung der Florfliegenlarven. 4 fig. text. Ibidem.

Autor omawia sposób odżywiania się i pokarm larw; ciekawem jest tu odżywianie się ich także sokami roślinnymi, które jednak nie wystarczają do kompletnego przeobrażenia; przy orientacji zmysłowej główną rolę gra zmysł powonienia dla szukania pokarmu; w połączeniu ze zmysłem dotyku dają jako wypadkową t. zw. zmysł topochemiczny. Larwy Złotooków przedstawiają i pod względem ethologicznym i psychograficznym typ mniej wyspecjalizowany niż larwy Mrówkolwa. Obserwacje przeprowadzono głównie na gatunkach *Chrysopa vulgaris* Schneid. i *septempunctata* Wesm. K.

L. Sitowski. Strzygonia choinówka (*Panolis flammea* Schiff.) i jej pasorzyty na ziemiach polskich. Cz. III. — Strzygonia choinówka (*Panolis flammea* Schiff.) und ihre Parasiten in Polen. III. Teil. Roczn. Nauk. Roln. i Leśn. Poznań. 1932.

Praca ta jest uzupełnieniem dwu poprzednich z r. 1923 i 1924 (Roczn. Nauk. Roln. i Leśn. T. X. i XII.). Autor podaje w niej szereg znalezionych w Wielkopolsce i na Pomorzu gatunków muchówek i błonkówek pasorzycujących na choinówce lub będących pasorzytami wyższego rzędu. Niektóre z wymienionych gatunków nie były dotychczas znane jako pasorzyty tego motyla. Nowym dla fauny polskiej okazał się gąsienicznik *Amblyteles melanocastanus* Gr. Autor zwraca uwagę na masowy pojaw niektórych pasorzyców np. *Pales pavidus* Meig., które nie występowały dotychczas zbyt licznie, oraz na nierównomierne pojawianie się rozmaitych gatunków w różnych okolicach, w różnym czasie. Okresowość występowania pewnych gatunków, zwłaszcza pasorzyców, posiadających wielu żywicieli, może zależeć od ilościowego stanu tych żywicieli w danym roku, a także od rodzaju lasu.

R. W.

M. Boczkowska. Zmiany w organizmie gąsienicy bielinka kapustnika (*Pieris brassicae* L.) wskutek porażenia owadomorkiem korzonkowym (*Entomophthora spaerosperma* Fres.). Ibidem.

Na podstawie obficie cytowanej literatury oraz własnych badań hodowlanych i mikroskopowych omawia autorka: próby hodowli grzybów owado-

żernych i zarażania owadów, występowanie owadomorka, zmiany anatomiczne porażonych gąsienic, przebieg choroby i odporność gąsienic; wreszcie formułuje 11 wniosków. K.

J. Prüffer. Z badań nad mikropterygizmem *Operophtera brumata* L. (*Lepid.*). — On the micropterism by *Operophtera brumata* L. (*Lepid.*). Tab. XV—XVI. Prace Towarz. Przyj. Nauk w Wilnie. Wydz. n. mat. przyr. T. VII. Prace Zakł. Zool. Un. S. B. w Wilnie. Nr. 24. 1932.

Autor kreśli przebieg nerwów w obu zmarniałych skrzydłach samicy; ich redukcja jest mniej silna niż żyłek i dotyka również głównie okolice apexu; omówiono też topografię narządów zmysłowych skrzydeł, głównie kopulek; ilość tych jest tylko nieznacznie mniejsza od ilości kopulek normalnego skrzydła samca; skrzydło zatem samicy, utraciwszy funkcje motoryczne, nie przestało być jednak narządem funkcjonalnym. K.

M. Łossowska-Woydyłłowa. Przyczynek do znajomości kopulek u *Brudnicy nieparki* (*Lymantria dispar* L.). — Beitrag zur Kenntnis der Sinneskuppeln bei *Lymantria dispar* L. Ibidem. Nr. 22.

W pierwszej części opisane położenie kopulek zmysłowych na obydwu parach skrzydeł i stwierdzony brak korelacji między wielkością skrzydła i typem ubarwienia a ilością kopulek jego w obrębie omawianego gatunku. W drugiej dokładny opis budowy histologicznej kopulek i porównanie własnych spostrzeżeń z temiż innych autorów. K.

Z. Jagodzińska. Mrówki okolic Grodna. — Die Ameisen in der Umgebung von Grodno. Ibidem. Nr. 23.

Autorka podaje 147 gatunków, zebranych przez siebie w latach 1929 i 1930; spis systematyczny poprzedzony wykazem miejscowości, ilustrowany również na mapce.

T. Jaczewski. Notes on the Aquatic Heteroptera of the Ethiopian Region. *Stylops: A Journ. of. Tax. Entom.* Vol. I, Part 5, May 14, 1932. London.

Z materiałów British Museum i Imp. Institute of Entomology podaje autor 10 gatunków (*Mesoveliidae*, *Hydrometridae*, *Corixidae*); nowo opisane gatunki: *Hydrometra ugandae* i *Micronecta hutchinsoni*. K.

T. Jaczewski. Die Corixiden (Corixidae, Heteroptera) des Zoologischen Staatsinstituts und Zoologischen Museums in Hamburg. II. *Arch. f. Hydrobiol.* 1931. Bd. XXIII S. 507-519. 24 Textabb.

Z 19 przytoczonych gatunków nowo opisany *Trichocorixa louisianae* z Nowego Orleanu; dla kilku innych podano rozszerzone diagnozy i ustalono bliższe pokrewieństwo. K.

T. Jaczewski. Uwagi o kilku gatunkach wioślaków (*Corixidae*) południowo i środkowo amerykańskich. — Notes on

some South and Central American *Corixidae*. Ann. Mus. Zool. Pol. T. IX. Nr. 21. 1933. Warszawa. Pl. XLVI.

Autor opisuje dwa nowe gatunki: *Ectemnostegella peruana* i *Sigara ocotlanensis*; pozatem ustalona synonimika szeregu gatunków przez porównanie z typami opisowemi; również rozszerzone diagnozy kilku gatunków. Razem opracowano 18 gatunków, m. i. 3, zebrane przez K. Darwina w czasie podróży na okręcie „Beagle” a przechowane w British Museum.
K.

T. Jaczewski. *Sigara glossata* (Lundbl.) w Polsce (*Heteroptera, Corixidae*). — *Sigara glossata* (Lundbl.) in Polen. 1 rys. text. Fragm. Faunist. Mus. Zool. Pol. T. I. Nr. 16. 1932. Warszawa.

W materiale zebranym przez Dra K. Gajla w Wośnikach (pow. Radom) wyróżnił autor ten nowy dla kraju gatunek, opisany w r. 1925; pozatem znany dotychczas z południowej Szwecji, Czech (okolice Pragi) oraz ze wschodniej Rosji, gdzie zwarcie występuje.
K.

T. Jaczewski. Nowe stanowiska *Aphelocheirus aestivalis* (Fabr.) w Polsce. — Neue Fundorte von *A. aest.* (F.) in Polen. (*Heteroptera, Naucoriidae*). Ibidem.

Podano 5 nowych stanowisk: Czarna (pow. Włocławek) w jeziorze Czarnem, w Pilicy pod Barkowicami (pow. Piotrków), w Niemnie pod Mostami (pow. Grodno), w Świdrze pod Mądralinem (pow. Warszawa) oraz w Ikwie koło Krzemieńca.
K.

T. Jaczewski. Kilka nowych lub mniej znanych w faunie Polskiej gatunków pluskwiaków (*Heteroptera*). — Einige für Polen neue oder wenig bekannte Heteropteren-Arten. Ibidem.

Autor podaje 3 nowe dla Polski gatunki: *Elasmostethus minor* Horv., *Emblethis denticollis* Horv. i *Montandoniella dacica* Put.; pierwszy z Wilna i Grodna, dwa następne z Zaleszczyk. Prócz tego podane rzadsze gatunki, przeważnie z Zaleszczyk, które dobrze uzupełniają charakter zoogeograficzny tej części kraju, znany już dobrze z badań fauny Chrząszczy, Motyli, Szarańczaków i i.
K.

M. Węgrzecki. Studja koleopterologiczne na wybrzeżu Polskiem. I. Dotychczasowe wyniki badań nad chrząszczami Helu. — Koleopterologische Studien an der Ostseeküste. I. Bisherige Ergebnisse der Erforschung der Käferfauna der Halbinsel Hel. Ibidem.

Autor daje przegląd badań półwyspu z czasów przynależności do Niemiec; następnie poszukiwań polskich faunistów, które sam przeważnie opracował. Dla porównania podane zestawienie fauny okolic Pucka według Steffahn'y'ego (gatunków nie odnalezionych dotąd na Helu). Z powyższych danych spisał autor dla półwyspu 299 gatunków. Ilość ta byłaby znacznie większa, gdyby autor był w możności wykorzystać kompletnie zbiór Muzeum im. Dzieduszyckich z r. 1922 i niektóre zbiory prywatne.

Niestety opracowywanie powyższych materiałów w ciągu zeszłej zimy nie sprzyjało takiemu wykorzystaniu. Ciekawą kwestją dla oceny fauny koleopterologicznej Helu byłoby porównanie form o dobrze rozwiniętych zdolnościach lokomocyjnych do takich o słabo rozwiniętych. K.

J. Mikulski. O kilku nowych dla Polski gatunkach jętek (*Ephemeroptera*). — Über einige für Polen neue Eintagsfliegen-Arten (*Ephemeroptera*). Ibidem. T. I. No 11. 1931.

Autor, jedyny w Polsce specjalista do *Ephemeroptero*ów i *Neuroptero*ów, opisuje cztery nowe dla naszego kraju gatunki jętek, pochodzące jużto ze zbiorów własnych, jużto muzealnych. Są to *Choroterpes picteti* Eat., którego nowe stanowisko z Prutu obok Kołomyi stanowi obecnie najbardziej na płn.-wschód wysuniętą jego granicę geograficzną, *Siphonurus linneana* Eat. z Warszawy, *Siphonurus aestivalis* Eat. z Małopolski Zachodniej i okolic Warszawy oraz *Isonechia ignota* Walk. z okolic Częstochowy i Warszawy. R. W.

J. Mikulski. O kilku nowych dla Polski gatunkach jętek (*Ephemeroptera*) II. — Über einige für Polen neue Eintagsfliegen-Arten (*Ephemeroptera*). Ibidem. T. I. No 16. 1932.

W drugim przyczynku wymienia autor dalsze cztery nowe dla fauny naszej gatunki jętek: *Ephemer*a *lineata* Eat. i *Heptagenia affinis* Eat. z Horynia na Wołyniu, *Siphonurus armatus* Eat. z torfowisk w Puszczy Niepołomickiej pod Krakowem oraz *Leptophlebia vespertina* Lin. z Puszczy Niepołomickiej i z Warszawy. R. W.

J. Karpiński. Geograficzne rozszedlenie korników na ziemiach polskich i kwestja dwu zasięgów świerka w świetle badań ipidologicznych. Sylwan. Rocznik L. 1932.

Autor wykazuje na szeregu przykładów zależność rozszedlenia oraz sporadycznego i gromadnego występowania korników od typu asocjacji leśnej. Szczegółowo zaś zajmuje się rozszedleniem *Pityophthorus micrographus* L. i *P. pityographus* Ratzb. na ziemiach polskich, z których pierwszy zajmuje północno-wschodnią część Polski, drugi resztę terytorjum. To rozszedlenie tych dwu zastępujących się gatunków uważa autor za dowód na pierwotność dysjunkcji dwu zasięgów świerka w Polsce, będącej od dawna dyskutowanym problemem fyto geograficznym. Pod względem faunistycznym ważnem jest stwierdzenie w południowej Polsce: *Pityophthorus trögardhi* Spess. i *P. morozovi* Spess. Mapa rozszedlenia *Pityophthorus micrographus* L. i *P. pityographus* Ratzb. oparta wyłącznie na własnych materiałach autora może wywołać pewne nieporozumienia np. pogląd, że *P. pityographus* Ratzb. jest w południowej Polsce gatunkiem sporadycznie występującym, nie posiadającym ani jednego stanowiska w łuku Karpat.

R. Kuntze.

R. Wojtusiak. O faunie rezerwatu w Gorcach im. Wł. Orkana. — La faune de la réserve W. Orkan dans les Gorce. „Ochrona Przyrody“ R. 11. Kraków. 1931.

Autor wymienia też kilka gatunków Owadów z rzędów Chrząszczy, Motyli i Jętek. K.

J. Roubal. Popisy tři nových Sphaerosom (Col., Endom.). — Beschreibungen von drei neuen Sphaerosomen (Col., Endom.). Sbornik Entom. Odd. Nár. Musea v Praze. X. 1932.

Naszej fauny dotyczy nowo opisana odmiana gatunku: *Sph. globosum* Strm. pod nazwą v. *subvillosum* n., która różni się od formy gatunkowej, zupełnie nagiej z wierzchu, tem, że ma na przedpleczu owłosienie delikatne, szare, dosyć krótkie, niezbyt gęste, przylegające, widoczne już przy 30-krotnem powiększeniu; także pokrywy są owłosione ale odstająco i bardzo delikatnie. Razem z formą gatunkową m. i. w Czarnohorze. K.

J. Roubal. Katalog Coleopter (Brouků) Slovenska a Podkarpatska na základě bionomickém a zoogeografickém a spolu systematicky doplněk Ganglbauerových „Die Käfer Mitteleuropas“ a Reitterovy „Fauna Germanica“. Díl I. Caraboidea, Staphylinoidea. Praha 1930. Nakładem Učene Společnosti Šafaříkovy v Bratislavě, str. 527.

Autor zredagował w myśl powyższego tytułu katalog Chrząszczy Słowacji i t. zw. Podkarpacia, w następstwie jednak dodania opisów gatunków, podgatunków i odmian nie podanych w dziełach Ganglbauera i Reittera praca jego posiada również wartość, jako fauna opisowa do Chrząszczy Karpat. Przez uwzględnienie najnowszej literatury (np. monografii Trechinów Jeannela) i rewizję danych literatury starszej katalog powyższy posiada charakter katalogu krytycznego a więc stoi na poziomie zadania współczesnej koleopterologii faunistycznej.

We wstępie (obejmującym stron 76) podaje autor dzieje dotychczasowych badań nad fauną koleopterologiczną omawianego kraju, charakterystykę ekologiczną i zoogeograficzną, uwagi o metodach zbierania i o stosunku koleopterologii do współczesnej idei ochrony przyrody, wreszcie dokładną literaturę koleopterologiczną, dotyczącą zarówno południowych Karpat, jak i łańcucha karpackiego w całości (a więc i literaturę polską).

Następnie podaje autor Caraboidea i Staphylinoidea, charakteryzując przy każdym gatunku krótko jego rozsiedlenie ogólne i szczegółowe w opracowanym terenie i właściwości ekologiczne wraz z zacytowaniem najważniejszych danych literatury. Razem omawia gatunków 2203.

Dla polskiej koleopterologii faunistycznej dzieło powyższe w następstwie objęcia terenów pogranicznych (zwłaszcza Tatr i Czarnohory), w których autor jak i inni czescy badacze prowadzili intensywną eksploatację, zwłaszcza chrząszczy terrikolnych, posiada znaczenie pierwszorzędne. Wymienięj poniżej tylko kilka ważnych w tym względzie wiadomości: Autor występuje za samodzielnością rodzaju *Rybińskiella* wbrew Fleischerowi, identyfikując jednak *R. magnifica* Ryb. z *R. daurica* Mocz. Podaje wiadomość o opisanych z Howerli a przeoczonych przez naszą literaturę: *Conosoma Stöckli* Lok. oraz *Atheta excelsa* Bernh. Sam opisał z Czarnohory *Sipalia ruthena*, a znalazł na Howerli jako nowy gatunek borealno-

górski dla Karpat i gór europejskich wogóle *Atheta subplana* J. Sahlb., znany dotąd z Laponji i Syberji. Z Użoka podaje za Obenbergerem *Silpha orientalis* Brull.

Podane powyżej cytaty wykazują dostatecznie, że dokładne zapoznanie się z dziełem J. Roubala koniecznym jest zarówno dla prowadzących w Karpatach badania koleopterologiczne, jak i dla inwentaryzacji fauny polskiej. Należy z niecierpliwością oczekiwać ukazania się dalszych części powyższej pracy, będącej jednym z najważniejszych wydarzeń w zakresie publikacji koleopterologiczno-faunistycznych europejskich wogóle. R. Kuntze.

St. Smreczyński. Zbiór ryjkowców śp. Wojciecha Mączynskiego. Spraw. Kom. Fizjograf. Polskiej Akademji Umiejętn. T. LXV.

Autor otrzymał do opracowania ryjkowce ze zbioru ś. p. W. Mączynskiego, entomologa warszawskiego. Zbiór obejmuje 451 gatunków, w czem 391 z okolicy Warszawy, w tem 6 nowych dla Polski: *Rhyncholus angusticollis* Reitt., *Ceutorrhynchus berteroae* Pen., *Baris Spitzzyi* Hochh., *Orchestes angustifrons* West., *Apion rufulum* Wenck. oraz *Acalles echinatus* Germ. — uważany dotychczas za *A. lemur* Germ. Nadto stwierdza powyższa praca w okolicy Warszawy szereg gatunków znanych dotychczas tylko z Polski południowo-wschodniej oraz podaje bardzo interesujące zestawienie różnic między Polską południową, a Niziną Polską w zakresie omawianej rodziny. R. Kuntze.

St. Smreczyński. Badania embrjologiczne nad rozwojem głowy *Omarlicy Silpha obscura* L. (Coleoptera). Rozprawy Wydz. mat. przyrodn. Pol. Akad. Um. LXXI. Dz. B. nr. 1. 1931. (str. 36, 4 ryc. w tekście i tablica).

Badania autora wyświetlają rozwój metamerji głowy, przedewszystkiem organów pochodzenia mezodermalnego (worków coelomatycznych, mięśni, aorty) oraz pochodzenie nabłonka jelita przedniego i środkowego, przyczem autor zgodnie z obecnie panującymi poglądami, a wbrew dawniejszym przyjmuje entodermalne pochodzenie tego ostatniego. R. Kuntze.

St. Smreczyński. Embryologische Untersuchungen über die Zusammensetzung des Kopfes von *Silpha obscura* L. (Coleopt.). Zoologische Jahrbücher. Abt. f. Anat. und Ont. d. Tiere. Bd. 55. 1932. str. 233—314 z 44 rycinami.

Obszerniejsze wydanie streszczonej powyżej pracy w języku niemieckim. R. Kuntze.

J. W. Szulczewski. Uzupełnienie spisu zoocetidów Wielkopolski. Prace Komisji Mat. Przyr. Pozn. Towarz. Przyjaciół Nauk. T. VI. Ser. B. Poznań. 1932.

Autor podaje 291 dalszych form narośli; z tego 5 nowo opisanych przez siebie. K.

W. Krach. Materiały do fauny Chrzászczy (Coleoptera) wodnych jeziora Kierskiego i wód przyległych. — Contri-

bution à la connaissance de la faune des Coléoptères aquatiques du lac Kiekrz et des eaux environnantes. Ibidem.

Praca obejmuje grupę biologiczną Chrząszczy, których wszystkie stadia związane są z środowiskiem wodnym; prócz *Adephaga* wchodzi tu więc rodziny: *Hydrophilidae* i *Dryopidae*. W tym zakresie zebrał autor 83 gatunków w r. 1928 od kwietnia do zimy, przy czym zwracał baczną uwagę na warunki ekologiczne i na fenologję, notując szereg trafnych spostrzeżeń. Co do taksonomji wskazanem byłoby uwzględniać wyniki nowszych badań. K.

K. Myrdzik. Materiały do fauny Chrząszczy lądowych województwa poznańskiego. Ibidem. 1933.

Autor zebrał i oznaczył 613 gatunków w najbliższej okolicy Poznania głównie w r. 1927., z tego 39 nowych dla Wielkopolski. K.

J. Jakubisiakowa. Chróściki (*Trichoptera*) jeziora Kierskiego. — Les Trichoptères du lac de Kiekrz (Pologne occid.). Ibidem.

Jest to wszechstronne opracowanie fauny Trichopterów jeziora, systematyczne, geograficzne i ekologiczne. Badania faunistyczne dostarczyły dwu nowych dla Polski gatunków i 20 dla Polski zachodniej; wszystkich w badanym terenie 34. W części ekologicznej systematyzuje autorka szczegółowo biotopy jeziora, dopływów i torfianek. Za podstawę dociekań ekologicznych służą larwy. K.

J. Stach. *Heterolepisma horni* n. sp. oraz przegląd gatunków rodzaju *Heterolepisma* (*Thysanura*). — *Heterolepisma horni* n. sp. und Zusammenstellung der Arten der Gattung *Heterolepisma* (*Thysanura*) Annales Musei Zoologici Polonici. T. IX. Nr. 22. Warszawa, 1933.

Autor opisuje powyższy gatunek z okazji samicy, znalezionej przez Dra Horna w Ekwadorze w r. 1902 (zbiory instytutu entomologicznego w Dahlem) oraz daje klucz do oznaczania wszystkich gatunków rodzaju *Heterolepisma* Escher. sens. Stach. K.

T. Jaczewski. Wioślaki (*Corixidae*) zebrane w czasie podróży zimowej statku szkolnego „Dar Pomorza“, w r. 1931-1932. — *Corixidae* collected during the Winter Voyage, 1931-1932, of the Polish Training Ship „Dar Pomorza“. Pl. I. Ibid. T. X. Nr. 1.

Trzy postoje „Daru“ dostarczyły autorowi materiału do niniejszego opracowania: Santa Cruz (Teneryfa), Pernambuco i Parahyba w północnej Brazylii oraz kilka miejscowości na Martynice. Z Parahyby opisany nowy gatunek *Trichocorixa dar-pomorza*; materiał brazylijski rzucił też pewne światło na stosunki zoogeograficzne Brazylii. K.

T. Jaczewski. Nowy gatunek wioślaka (*Corixidae*) z Włoch. — A new species of *Corixidae* from Italy. 2 fig. Ibid. T. IX. Nr. 23.

Opisany z okolic Padwy gatunek *Sigara italica* nov., bardzo zbliżony do *S. falleni* (Fieb.); samice obydwu gatunków nie dają się odróżnić. K.

K. Tarwid. W sprawie istnienia gatunku *Symmerus apicalis* Winn. (Diptera, Fungivoridae). — Sur l'existence de l'espèce *Symmerus Winn.* (Diptera, Fungivoridae). Tab. 41. Ibidem.

Autor przywraca prawa gatunkowe formie, opisanej przez Winnertza pod nazwą *S. apicalis*, na podstawie okazu samca tą samą nazwą oznaczonego ze zbioru Dziedzickiego. Winnertz nie miał samca swojego gatunku, który też dla tego braku uchodził po dziś dzień za synonim *S. annulatus* Meig. Autor stwierdza, że narząd kopulacyjny obu form jest gatunkowo różny. K.

W. Adolph. *Nomada pulchra* Arn. (Hymenoptera, Apidae) z okolic Wilna. — *Nomada pulchra* Arn. (Hymenoptera, Apidae) aus der Umgegend von Wilno (Polen). Fragm. Faunis. Mus. Zool. Pol. T. II. Nr. 1. Warszawa, 1933.

Nowy dla Polski gatunek pochodzi z okolicy Trok; jedyny znaleziony okaz przechowany jest w zbiorach Zakładu Zoologicznego Uniw. Wil. Przez porównanie z *N. flavopicta* K. i *emarginata* Mor. dochodzi autor do przekonania o odrębności gatunkowej tych 3 form. K.

Sz. Tenenbaum. Nowe dla Polski gatunki i odmiany chrząszczy. VI. — Neue für Polen Coleopteren. VI. Ibid.

Z 34 podanych form 11 gatunków nowych dla fauny kraju. Tytuł za ciasno ujęty, ponieważ autor wymienia też dla szeregu znanych już z kraju form nowe miejsca rozszedlenia; z nich interesujące są te, które odnoszą się do gatunków podawanych dotychczas z poza obrębu obecnych granic państwa. *Sphaerosoma glabrum* czy *globosum*? (v. wyżej J. Roubal). K.

T. Jaczewski. Kilka nowych lub mniej znanych w faunie Polskiej gatunków pluskwiaków (Heteroptera). II. — Einige für Polen neue oder wenig bekannte Heteropteren-Arten. II. Ibid. Nr. 3.

Autor wymienia 12 ciekawszych gatunków, z tego 6 nowych dla fauny krajowej; dwa z nich pochodzą z Karpat (wodne gatunki), cztery zaś z naszego Podola jserowego (lądowe). K.

J. Fudakowski. Notatka o ważkach pirenejskich. — Note sur des Odonates des Pyrénées. Ibid. Nr. 4.

Opracowany zbiorek, przesłany autorowi przez dra Despax, profesora Uniwersytetu w Tuluzie, zawiera 11 form; ciekawy ze względu na wysokości, na których imagines w Pirenejach występują. K.

J. Roubal. Bemerkungen über einige Choleven, nebst Beschreibung einer neuen Subspecies. Wien. Ent. Zeitung. XLVII. Bd. H. IV. 1931.

Opisany nowy podgatunek *Choleva (Cholevopsis) paskoviensis* Reitt, subsp. *Tenenbaumi* na podstawie jednego okazu samicy z Pilawy; opis bardzo szczegółowy, jakoteż skrupulatne porównanie z pokrewnymi formami. Pomieszczenie typu nieznane. K.

R. Despax. Plécoptères récoltés par le Dr Fudakowski dans le Massif de la Czarnohora (Carpathes orientales polonaises). Bull. de la Soc. Ent. de France. T. XXXVIII. No 5. Paris, 1933.

W materiale zebrany przez Fudakowskiego wyróżnił autor 10 gatunków, z tego 2 nowe dla Polski: *Leuctra teriolensis* Kempny i *Nemura nimborum* Ris. Dwie samice pozostawił autor bez oznaczenia, wyrażając przypuszczenie, że należą do nieopisanych gatunków. W materiale larw zidentyfikował autor tylko jeden gatunek, 3 inne w przybliżeniu.

K.

F. Solari. Curculionidi nuovi, poco o male conosciuti della fauna paleartica. II L'Otiorrhynchus ligustici L. e di suoi affini. Tav. IV. Memorie della Società Entom. Italiana. Vol. X — 1931, Fasc. II. Genova, 1932.

Wśród 16 nowo opisanych gatunków z grupy *O. ligustici* L. jeden pochodzi z Przemyśla (*polonicus*); wyróżniony on został na podstawie jednego okazu samca. Większości nowych gatunków (12) dostarczył półwysep bałkański.

K.

M. F. R. Scholz. Verzeichnis der Wanzen Schlesiens. Ent. Anzeiger. Jhrg. XI, 1931.

Spis ważny dla naszych faunistów, obejmuje też tereny najbliższe naszych granic (Bytom — Nowotny); zawiera wraz z odmianami 470 form. Autor, znany badacz fauny koleopterologicznej Śląska, specjalista w rodzajach *Haliplidae* i *Dytiscidae*, zestawiał tu wyniki badań własnych i innych faunistów śląskich z grupy *Heteroptera*.

K.

Komunikaty.

1. — Komitet Organizacyjny XIV Zjazdu Lekarzy i Przyrodników Polskich w Poznaniu nadesłał Redakcji odezwę zawiadomieniem, że Zjazd pow. odbędzie się w dniach 12—15 września 1933 r. pod protektoratem Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Prof. Dr. Ignacego Mościckiego. Podając powyższe do wiadomości wszystkich członków Polskiego Związku Entomologicznego, Zarząd jeszcze raz w tym miejscu apeluje do nich, ażeby zechcieli przyczynić się wedle swych możliwości do powodzenia Zjazdu Poznańskiego bądźto udziałem w nim, bądź przez zgłaszanie referatów na sekcję entomologiczną (gospodarz Prof. Dr. E. Lubicz-Niezabitoński, Poznań, Fredry 10, Zakład Biologii Ogólnej U. P.). — W związku ze Zjazdem odbędzie się wystawa p. n. „Przyroda, zdrowie, opieka społeczna”. Kierownikiem działu przyrodniczego jest Prof. J. Szulczewski, Puszczykowo k. Poznania. Wszelkie zgłoszenia należy kierować na adres Prof. Dra Niezabitońskiego, odnośnie zaś wystawy Prof. Szulczewskiego. Bliższych informacji udziela też Zarząd P. Z. E.